

BUITEN

13^B JAARGANG N°. 47.

ZATERDAG 22 NOVEMBER 1919.

Foto Steiner.

HET LAND VAN SEGANTINI. BERGMEREN BIJ SANKT MORITZ.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

HET LAND VAN SEGANTINI, ILLUSTRATIE	BLZ. 547
BROEDERSCHAP (45), DOOR JOHN GALSWORTHY	548
SANDWICHES, DOOR G.	549
OUDE NOORD-HOLLANDSCHE RAADHUISJES, DOOR A. L., GEÏLLUSTREERD	BLZ. 550—553
HET BOSCH, NAAR HET FRANSCH VAN EMILE ZOLA	BLZ. 552
BIJ DE VEENDERS, DOOR A. VAN 'T LAND, GEÏLL.	BLZ. 554—555
DE BOSCH- OF HOUTDUIF, DOOR A. M. VAN DRIEL, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 556—557
BARBARIJSCHESCHAPEN (9), UIT HET ENGELSCHE VAN ROBERT HICHENS, DOOR LIES SINNIGE—VAN DER AAT	BLZ. 557
HET POORTJE VOOR DE VOORMALIGE SINT-AGNIETEN- KAPEL, AAN DEN O. Z. VOORBURG WAL TE AMSTERDAM, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 558

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74-7c, Amsterdam, met de toevoeging: „Loer de Redactie" of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten". Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken betoefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat te voorstellen.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

BROEDERSCHAP

45) DOOR JOHN GALSWORTHY.

Uit het Engelsch vertaald door Leny Grondel—Chotzen.

„D AT heb ik aan jou te danken vadertje," zei Hughes langzaam, „maar toch draag ik je geen kwaad hart toe. Kom mee naar boven en drink een kop thee met ons."

En zich op zijn hielen omdraaiend, liep hij, gevolgd door vrouw en kind, de trap op. Luid ademend volgde nu ook de oude Creed.

In de kamer op de tweede verdieping, waarin nu niet langer het kleintje leefde, deed een gerookte schelvisch zijn opperste best nog frisch te schijnen. Daaromheen stonden bordjes met boterhammen, een stuk boter in een vuurvast schoteltje, een trekpot, bruine suiker op een diep bord en, naast elkaar, een kannetje met koude, blauwwitte melk en een half leege flesch roode azijn. Naast een bord lag op het bevleete tafellaken een bosje anjeliertjes met wat groen, alsof de God van de Liefde dit hier had laten vallen en achtergelaten. De zwakke geur van de bloemen vermengde zich met de lucht, die het eten uitwasemde. De oude man keek naar de bloemen.

„Ja," dacht hij, „die heeft de arme vrouw gekocht in de hoop hem aan lang vervolgende dagen te herinneren. Het zou me niet verwonderen als ze die zelfde bloemen ook op haar trouwdag had gekregen." Zijn eigen dichterlijke ingeving verraste hem en zich plotseling tot den kleinen jongen wendend, zei hij: „Aan dezen dag zal je nog vaak terug denken als je grooter bent." Zonder een verder woord namen zij allen aan de tafel plaats.

Zwijgend aten zij. De gewezen butler dacht: „Die visch is niet meer bepaald frisch maar wat een lekkere kop thee heeft zij gezet! Hij eet niets en hij is ook veel redelijker dan ik wel van hem verwacht had. Maar toch zal niemand hem nu graag in den weg loopen."

Zijn oogen dwaalden van de plek, van waar de bajonet was weggenomen naar de plaat, die de geboorte van Christus voorstelde, en bleven daar rusten. „Laat de kinderkens tot Mij komen en verhindert ze niet. . . . Het zal hem goed doen als hij hoort dat er twee rijtuigen achter hem aan reden."

En daar hij het oogenblik geschikt achtte, schraapte hij zijn keel ter aankondiging van een kleine toespraak, doch te midden van de algemeene zwijgzaamheid van het gezin was het hem onmogelijk een woord te uiten. Nadat hij dus zijn kopje thee had uitgedronken, stond hij bevend op. Zinnen, die hij had moeten uitspreken, dwarrelden door zijn brein: „Het doet me werkelijk

genoegen u terug te zien. . . . Ik hoop, dat u u nu op het oogenblik weer goed gevoelt. . . . Denk eraan, u hoeft u voor mij niet te schamen, wij hebben allemaal een tijdperk achter ons liggen, dat we liever dood zwijgen. . . ." Maar al die woorden bleven onuitsproken. Met zwak gebaar van zijn doorschijnende, bevende hand, liep de oude man onvast maar vlug naar de deur toe. Halfweg in de kamer bleef hij nog even staan en wendde een laatste poging aan om een blijk van zijn goede gezindheid te geven.

„Ik ben niet van plan geen stom woord te zeggen," zei hij. „Dat zou niet zoo zijn als het hoort. Ik wensch u allen goeden morgen."

Buiten de deur wachtte hij een seconde en greep toen de trap-leuning vast.

„Al zit hij daar nog zoo rustig, toch heeft die tijd daarginds hem geen goed gedaan," peinsde hij. „Wat heeft hij een ellendige uitdrukking in zijn oogen!" Langzaam daalde hij de trap af, vervuld van een eigenaardige, alles overheerschende verbazing. „Ik heb hem altijd verkeerd beoordeeld," overwoog hij. „Hij is nooit iets anders geweest dan een niets kwaad willend schepsel. We hebben allemaal wel eens een vooroordeel tegen iemand en hem heb ik vroeger miskend. Daar, tusschen die muren, hebben zij hem tot wanhoop gedreven, dat hebben ze, dat is zeker."

Na Creeds vertrek duurde de stilte in de kamer voort. Toen echter de kleine jongen naar school was vertrokken, stond Hughes op en ging naar het bed toe, waar hij roerloos, lang uitgestrekt, bleef liggen, zijn gezicht naar den muur gewend, zijn hoofd op zijn armen rustend. De naaister, die door de kamer scharrelde en daarna haar werk verrichtte, staakte dit af en toe en wierp een langen blik op hem. Indien hij tegen haar was uitgevaren, indien niets naar zijn zin was geweest en hij in de grootste woede was ontstoken, zou dat nog lang niet zoo verschrikkelijk zijn geweest als dat absolute zwijgen, dat haar onbegrijpelijk was. Die stilte als van een mensch, door de zee tegen een rots te pletter geslagen en daar vastgehouden terwijl de levensgeesten reeds ontvloden zijn! Al haar onuitsproken verlangens, om zich aan iemand in haar grauwe leven vast te klampen, nu haar kindje haar was ontnomen, om de onoverkomelijke grens, die haar van de wereld scheidde, te overschrijden, schenen te groeien en tegen die wal van stilte en teruggetrokkenheid aan te stormen.

Twee of drie maal riep zij hem schuw bij zijn naam of maakte een schuchtere opmerking. Hij antwoordde niet, alsof inderdaad zijn schim daar lag uitgestrekt, en de onrechtvaardigheid van die angstwekkende stilte leek haar gruwelijk toe. Was zij dan niet zijn eigen vrouw? Had zij hem niet vijf kinderen geschonken en alles gedaan om hem van die meid af te houden? Was het dan haar schuld, dat zij door haar jalouzie zijn leven tot een hel had gemaakt zooals hij op dien morgen had verklaard, voordat hij haar had aangevallen nadat hij niet meer wist, wat hij deed? Hij was haar „man." Wat zij had gedaan was haar recht, neen, meer, haar plicht geweest!

En nog altijd lag hij daar zwijgend. Van uit de nauwe straat, waarin nog geen handel werd gedreven, weerklonken de galmende uithalen van een fruitventer door de ongezonde, onfrissche lucht. Een paar musschen tjelpten onafgebroken op dit vroege uur. De kleine, rossige huiskat was zachtjes binnengeslopen en vestigde, tegen de kamerdeur aangevleid, haar oogen op den schotel met vischresten. De naaister boog haar hoofd over de bloemen op tafel. Niet in staat het drukkend zwijgen te verdragen, snikte zij het uit. Maar de donkere gestalte op het bed klemde slechts de armen nog vaster om het hoofd alsof daar binnen een onbeschrijfelijke pijn woedde, niet met menschentaal te omschrijven.

Over den grond aansluitend, sloeg de kleine rossige kat haar klauwen in de graten van de visch en trok den buit met zich mee onder bed.

HOOFDSTUK XXXIX.

HET DUEL.

Na hun gezamenlijke thuiskomst van de Round Pond zag Bianca haar man niet meer. Dien avond dineerden zij buitenshuis en den volgende morgen ontweken zij elke samenkomst. Toen Hilarys koffers naar buiten werden gebracht en het rijtuig voorkwam, vluchtte zij naar haar kamer om daar een schuilplaats te vinden. Spoedig daarop hoorde zij voetstappen door de gang tot haar kamerdeur. Hilary klopte aan. Zij antwoordde niet.

Afscheid nemen zou een dwaasheid zijn, beter was het wanneer hij zonder haar vaarwel op reis ging, en alsof die gedachten door de deur heen haar doel hadden bereikt, hoorde zij de voetstappen weer de trap afdalen. Het volgend oogenblik zag zij hem naar buiten gaan, zijn hoofd gebogen. Toen bleef hij staan en streelde Miranda. Brandende tranen welden in haar oogen. Zij hoorde het rijtuig wegrollen.

Het hart is als het gelaat van een Oosterlinge, warm en zacht en gloeiend, bedekt door veel kunstmatige lagen. Bij elke nieuwe aanraking door de vingers van het leven wordt een nieuw hokje, een ander verborgen plekje ontbloot, dat het allerlaatst, ja dikwijls geheel niet door den drager van dat hart wordt ontdekt.

Toen het rijtuig uit Bianca's gezichtskring was verdwenen, ontwaakte in haar hart het gevoel van het onherstelbare, en in geheimzinnig verband met dat wrange gevoel, een zeker bitter medelijden. Wat moest er met dat ongelukkige meisje gebeuren nu hij van hier vertrok? Zou ze nu geheel er onder raken totdat ze een van het gilde dier arme schepseltjes vormde, die onder de

lantaampalen in de straat post vatten zooals „De schaduw” het type weergaf? Het resultaat van die bespiegelingen, die bitter waren als de smaak van de aloë, was een vurig verlangen om mogelijke wonden te heelen, van dienst te zijn, de uiting van het instinct van samenhoorigheid, dat diep in elk menschelijke natuur, hoe onharmonisch ook, sluimert. Maar zelfs in dat sterke verlangen mengde zich de hunkerende begeerte een bewijs van eigenwaarde te geven en te toonen, dat zij boven jalouzie verheven was.

Zij begaf zich op weg naar de woning van het modelletje.

Een kind leidde haar naar de donkere gang, die als hall dienst deed. Van de vreemde mengeling van gevoelens, die haar beheerschten terwijl ze daar voor de kamerdeur van het meisje stond, teekende zich niets op Bianca's gezicht af, dat als steeds een half spottende, half teruggetrokken uitdrukking vertoonde. De stem van het modelletje zei zachtjes: „Kom binnen.”

In de kamer heerschte wanorde alsof de bewoonster van plan was spoedig van hier te vertrekken. Midden in de kamer vertoonde zich een armoedige koffer, nog eensten overvloede met touw dichtgeknoopt. Het bed was geheel afgehaald en de goedkoope, verkleurde tijk daardoor zichtbaar. Het aarden waschgarnituur stond omgekeerd op het waschtafeltje. Daarnaast stond het modelletje met haar hoed op, het hoedje met de paarsroode roosjes en het brutale pauweveertje, in de verwarde verstijfde houding van iemand die een kus verwacht en een klap ontvangt.

„Zoo, ga je hier vandaan?”, vroeg Bianca kalm.

„Ja,” mompelde het meisje.

„Bevalt de kamer je niet? Is het te ver van je werk af?”

Weer fluisterde het meisje: „Ja.”

Langzaam dwaalden Bianca's blikken langs het blauw bebloemd behang en de bruinroode deuren. In de stoffige, ontredde kamer steeg een zoete, zwoele lucht van muskus en viooltjes op, alsof een goedkoop parfumpje hier als plengoffer was gesprengd. Een klein, leeg odeurflesje stond naast het dof aangeslagen spiegeltje.

„Heb je al een nieuwe kamer gevonden?”

Het modelletje drukte zich nog vaster tegen het venster aan. Een heimelijke trek van verzet verbreedde zich over haar verschrikt, ontdaan gezicht. Ontkennend schudde zij haar hoofd.

„Ik weet niet waarheen ik ga.”

Aan een impulsieve ingeving om het modelletje in de oogen te zien, gehoor gevend, sloeg Bianca haar sluier terug. „Ik kwam hier om je te zeggen, dat ik altijd klaar sta om je behulpzaam te zijn,” zei ze.

Het meisje antwoordde niet maar keek de bezoeker plotseling vlak in het gezicht met een blik, die scheen te zeggen: „Kunt u me helpen, u mij helpen? O neen, dat geloof ik niet.” En alsof ze door dien blik pijnlijk was getroffen, vervolgde Bianca heel, heel langzaam:

„Het is natuurlijk mijn plicht voor je te zorgen, nu Mijnheer Dallison van hier is vertrokken.”

Krampachtig schokkend ving het modelletje deze woorden op. Het leek wel of een pijl haar blanke borst doodelijk had getroffen. Een oogenblik scheen ze op het punt neer te vallen, maar nog bijtijds zich aan de vensterbank vastklampend, hield zij zich staande. Haar oogen dwaalden, als bij een diers in doodangst, radeloos door het vertrek en bleven eindelijk op de kalme, onbewogen gedaante van de bezoeker gevestigd. Deze blik, die niets scheen te onderscheiden maar toch een gewichtig vraagstuk trachtte op te lossen, was angstwekkend. Langzaam en geleidelijk stroomde het bloed weer naar haar lippen en oogen en wangen, en het scheen, dat zij tot een gunstige slotsom was gekomen en dat zij nu den ontvangen slag te boven kwam.

En plotseling begreep Bianca alles. Dus dat was de beteekenis van dien gepakten koffer, van die ontredde kamer. Hij wilde haar dus toch, dus toch nog halen!

In de verwarring, ontstaan na die ontdekking, ontvielen haar slecht twee woorden: „Dus jij. . . .”

Maar dat was duidelijk genoeg. Het gezicht van het meisje verloor plotseling elken angsttrek, het helderde op en nam een schuldige uitdrukking aan, die weldra voor een vijandige plaats maakte.

De geheime strijd van die lange, laatste maanden werd nu openlijk tusschen deze twee vrouwen gevoerd: Bianca's trots kon dit alles overheerschende gevoel niet langer verbergen, de onderdanigheid van het meisje bood er niet langer weerstand aan. Zij stonden daar als bij een duel, aan weerskanten van den koffer, van dien gewonen, bruin verlakten blikken koffer, die met touw was dicht gebonden. Bianca keek er naar.

„Jij,” zei ze, „en hij!! Ha ha ha ha! Ha ha ha!”

Tegen dien wreeden lach, die feller was dan honderd uiteenzettingen over standsverskil en een duizend toornige woorden, was het modelletje in de letterlijke beteekenis van het woord niet bestand. Zij viel neer in den lagen stoel, van waar zij hoogst waarschijnlijk naar buiten had gekeken. Maar zooals de bloedsmaak een jachthond nog doller maakt, scheen haar eigen lach Bianca van de rest van haar zelfbeheersching te berooven.

„Waarom denk je wel dat hij je meeneemt, meisje? Uit puur medelijden! Dat is niet het gevoel, waarmee je in de verbanning met iemand kunt leven! In het verbanningsoord! Maar dat begrip je natuurlijk niet.”

Wankelend kwam het modelletje overeind. Haar gezicht was nu pijnlijk rood.

„Hij heeft me nodig,” stamelde ze.

„Hij jou nodig? Ja, zooals hij aan zijn avondmaal behoefte

heeft. En als dat verorberd is, wat dan? Neen, je aan je lot overlaten, zal hij nooit. Daarvoor is hij veel te weekhartig, maar je zult hem in den weg staan, hem tot last zijn, je zult hem meetrekken, zoo.” Bianca hief haar armen omhoog, kronkelde ze ineem en liet ze langzaam zakken met het gebaar, waarmee een meermin een drenkeling met zich mee naar beneden trekt.

Het modelletje stamelde: „Ik zal alles doen, wat hij me maar zegt, alles, alles. . . .”

Zwijgend keek Bianca naar het meisje, wier hijgende borst, en opdringerig veertje, wier kleine, mollige handen, die rusteloos heen en weer bewogen, ja, ja, waarvan zelfs de lucht, die haar kleren uitwasemde, waarvan alles, alles haar een belediging toescheen.

„En denk je werkelijk, dat hij jou zal zeggen wat hij nodig heeft? Verbeeld je je, dat hij zooals andere mannen de noodige brutaliteit bezit om het je te zeggen als hij genoeg van je heeft? In zijn oogen is hij gebonden, om je bij zich te houden tot je van hem heengaat, zooals je waarschijnlijk weer den een of anderen dag zult doen.”

Fel keek het meisje haar aan. „Nooit zal ik hem verlaten, nooit!” riep ze hartstochtelijk uit.

„Dan is hij wel te beklagen,” antwoordde Bianca kalm.

Het leek wel of de pupillen uit de oogen van het modelletje verdwenen, of het nu twee groote cichoreibloemen waren zonder donker middelpunt. En die oogen schenen alles te willen uiten, wat in haar strced en woedde: want wat zij op dat oogenblik voelde, was te diep, te innig voor woorden. Haar lippen bewogen, zonder eenigen klank uit te stooten. Eindelijk antwoordde zij stamelend:

„Ik ben niet. . . . ben niet. . . . ik zal. . . .” Machteloos drukte zij veelzeggend haar handen tegen haar borst aan.

Bianca keek haar aan met opgetrokken lippen.

„Zoo, zoo, dus jij verbeeldt je, dat je tot zelfopoffering in staat bent. Welnu, toon het dan. De gelegenheid wordt je geboden, maak er gebruik van.” Ze wees naar den armzaligen koffer. „Toon het, het eenige, wat je doen kunt, is te verdwijnen.”

Maar het meisje trad terug en drukte zich tegen de vensterbank aan. „Hij heeft me nodig,” mompelde ze. „Ik weet, dat hij me nodig heeft.”

Bianca's tanden bebeten zoo heftig haar onderlip, dat die bloedde.

„Je idee van zelfopoffering is vermakelijk,” hoonde zij. „Als je nu heengaat, is hij je binnen een maand absoluut vergeten.”

Het meisje kromp ineem en in de beweging van haar handen was zoo iets hartverscheurends, dat Bianca zich afwendde. Een paar seconden bleven haar oogen op de deur gevestigd. Toen draaide zij zich om en zei vragend:

„Welnu?”

Maar het gezicht van het meisje had een geheel andere uitdrukking aangenomen. Hoewel met tranen overstroomd, teekende er zich nu reeds een trek van onverbiddelijke vastbeslotenheid op af.

Vlug liep Bianca op den koffer toe.

„Je moet,” zei ze. „Neem dat ding op en ga heen.”

Het modelletje verroerde zich niet.

„Dus je weigert?”

Het meisje beefde weer hevig over haar geheele lichaam. Ze bevochtigde haar lippen en trachtte te spreken, te vergeefs, bevochtigde ze weer en mompelde eindelijk: „Ik doe het alleen, als hij het me zegt.”

„Dus verbeeld je je nog altijd, dat hij je dat zal zeggen?”

Maar het modelletje herhaalde nog eens: „Ik wil niets, niets doen als hij het me niet zegt.”

Bianca lachte. „Zoo! Je lijkt wel een hond.”

Maar plotseling liep het modelletje op het raam toe. Haar mond was half geopend, ze ontstelde, bevend door wat ze zag. Inderdaad geleek ze nu veel op een hond, die weet, dat zijn meester in aantocht is. Ook zonder een enkel woord begreep Bianca, dat Hilary zich daar buiten bevond. Ze begaf zich naar de gang en deed de huisdeur open.

Hij kwam de stoep op. Zijn gezicht was uitgeput en vervallen als na een koortsnacht. Bij den aanblik van zijn vrouw verstarde hij en keek haar recht in het gezicht.

Maar zonder zelfs met de oogen te knippen, zonder een enkel teeken van ontroering, ja, zelfs zonder blijk te geven dat ze hem herkende, liep Bianca langs hem heen en wandelde langzaam door.

(Wordt vervolgd).

SANDWICHES.

Wie kent den oorsprong dezer „lekkerbeetjes?” Zijn het de reeds in gezelschappen van het oude Rome onder den naam van „offula” genuttigde en geliefde beten? Stammen ze uit de dagen toen de grove en eenvoudige keuken der middeleeuwen zich emancipeerde en allerlei lekkernijen en nieuwe gerechten onder nieuwe vormen aanbood?

De Engelschen plaatsen de herleving dezer lekkere boterhammetjes in het jaartal 1768, toen Jeremy Twitcher, Graaf van Sandwich, een eerste speelrat uit de groote wereld, geen ander voedsel meer verlangde dan een sneedje vleesch tusschen twee sneedjes brood. Hij kon dat hanteeren zonder dat hij de kaarten uit zijn hand behoefde te leggen en voorkwam zoo de vervelende stoornissen in het kaartspel, door de maaltijden teweeg gebracht. Deze opwekkende hapjes kregen burgerrecht in gezelschappen en werden naar hem „sandwiches” genoemd, welken naam zij tot in onzen tijd handhaafden. G.

Foto C. Steenberg.

OUDE BOERDERIJ TE BARSINGERHORN, NIET VER VAN HET RAADHUIS.

OUDE NOORD-HOLL. RAADHUISJES.

IN verreweg de meeste dorpen is 't slechts de kerk, die spreekt van oude tijden. Wel verwonderlijk, dat juist in 't noorden van Holland, waar overigens juist zoo héél weinig van vroeger eeuwen overbleef, hier en daar ook de oude Rechthuizen de aandacht trekken, als 't niet is om hun bijzonder bouwkunstig schoon, dan toch om hun eerwaardigheid. En ook al zijn ze héél eenvoudig, smakeloos als menig Raadhuis, vooral platte-landsraadhuis, van dézen tijd, zijn ze nooit.

Enkele dorpen, die een grooten bloei beleefden, maakten hun Rechthuizen tot architectonische juweeltjes. Wij denken hier aan de Rijp, Jisp, Graft, wier raadhuizen reeds in dit blad werden besproken en afgebeeld. De omvang van het Raadhuis van de Rijp getuigt, niet minder dan zijn sierlijkheid, van de oude welvaart van dit in de 17de eeuw ongetwijfeld belangrijkste der Noord-Hollandsche dorpen.

Maar ook andere dorpen deden hun best, naar de mate van hun, meestal vrij geringe, krachten. En 't lijkt ons wel aardig, van de merkwaardigste van die Rechthuizen hier óók iets te vertellen.

Onder die merkwaardige rechthuisjes rekenen wij niet dat te Ransdorp, waarover den laatsten tijd nog al wat te doen is geweest, en dat thans met rijkssubsidie gerestaureerd zal worden. Zeker, 't is eenige eeuwen oud, de hooge stoep geeft er iets statigs aan, en fleurig-grappig doet het wapen der plaats boven de deur, met het rijmpje:

Eendracht doet cleyne saecken bloeyen
In maght en oock in welstand groeyen.

Maar als 't niet bijna zeker was, dat een nieuw raadhuis niet alleen weinig fraai zou worden, maar bovendien een schrill contrast zou vormen met den alles overheerschenden steenklomp van Ransdorp's toren in de onmiddellijke nabijheid, dan zouden we ons afvragen, of het behoud van dit gebouwtje nu wel zoo gewenscht is en de zorg om het tegen slooping te behoeden niet eenigszins voortkomt uit de ziekelijke monumentenliefde, die als reactie op de sloopmanie der 19de eeuw tegenwoordig wel wat al te veel naar voren komt, en die ons steeds doet vreezen — het schijnt o zoo moeilijk den gulden middenweg te bewandelen — dat een nieuwe sloopreactie zal opkomen, alles wegvagende wat wij nog aan *merkwaardige* oude monumenten bezitten. Om die reden ook lijkt het ons zoo héél gevaarlijk zijn archeologische lusten dèrmate bot te vieren, dat men opkomt voor het behoud van een gebouw alleen omdat het oud is (als de Marinierskazerne te Amsterdam) of omdat het de kenteekenen van een

Lodewijk-den-zoo veelsten-stijl vertoont (als 't Nutsgebouw in dezelfde stad).

Merkwaardiger misschien zijn de Raadhuisjes van Schoorl (van 1601) en Groet* (van 1622), al ware het alleen om hun grappige popperigheid. Het eerste vooral, na een tijd van verwaarloozing thans opgeknapt en voor zijn oorspronkelijke — zij 't gewijzigde — bestemming weder in gebruik genomen, kan, met de pilasters, consoles en voluten in zijn voorgevel, zelfs op eenige sierlijkheid bogen.

Van ietwat grooter afmetingen is het voormalig Raadhuisje van Spanbroek (afgebeeld op de volgende bladzijde), en met zijn opgaande stoep ziet het er trouwens heel wat deftiger uit, en eerwaardiger. Het dagteekent ongeveer uit denzelfden tijd, n.l. uit 1598, zooals de ankers in den zijgevel vertellen en een schild met genoemd jaartal, gehouden door het zwijn op den westelijken topgevel. Terwijl de pilasters en consoles ongeveer gelijk zijn aan die van het Raadhuisje te Schoorl, brengen hiër trapgevels aan voor- en achterzijde een prettige fleurigheid. De deur is achttiende-eeuwsch, maar werd op zéér gelukkige wijze in den ouden muur aangebracht; ze ontsiert in haar rustige voornaamheid geenszins het oude gebouwtje. Het gekroonde wapenschild er boven staat er ook al uitermate goed.

Niet ver van 't uit verschillende buurten bestaande Spanbroek ligt het oude Barsingerhorn, oorspronkelijk gebouwd aan den West-Frieschen zeedijk, waarvan hier weinig of niets meer is overgebleven. Geen wonder: de polders Neerkaag, Westerkaag en Oosterkaag, die het huidige Barsingerhorn van de Zuiderzee scheiden, zijn reeds vele — waarschijnlijk 9 — eeuwen geleden ingedijkt, en al zéér lang is Barsingerhorn dus geen dijkdorp meer. Toch zijn voor den opmerkzamen beschouwer nog enkele overblijfselen van dezen dijk ten zuiden van den weg Schagen—deze streek van vlak weiland anders onverklaarbaar zouden zijn. Begrijpelijk, dat de kern van Barsingerhorn — voor zoover men van ongeveer een half uur langs een weg uitstrekt — nog geaangelegd op de buitenzijde van dezen weg, klaarlijklijk

In 't midden van die „kern”, ongeveer tusschen de Doopsgezinde kerk, die aan 't westeinde en de Hervormde kerk, die Raadhuis, Raadhuisje durven wij van dit gebouw niet goed te zeggen. Dit is waarlijk wel een dorpsraadhuis, dat onmiddellijk na de raadhuizen van de Rijp, Graft en Jisp verdient genoemd te worden,

Foto C. Steenberghe.

VOORMALIG RAADHUIS TE SPANBROEK.

welke zelfs een toren missen, het sierlijk klokkentorentje met acht-kante opengewerkte spits, dat alleen reeds dit gebouwtje een éenige plaats onder de dorpsraadhuisen doet innemen. Maar lang niet leelijk is ook de voorgevel, uitlopend in een door balustrades geflankeerden trapgevel, op welks top vrouwe Justitia prijkt. Nog heel wat mooier zal 't gebouw er hebben uitgezien, toen ook de zijkanten trapgevels bezaten, en de thans gemoderniseerde stoep een minder kille leuning had. Blijkens een tekening van Pronk uit 1730 hadden toen reeds de zijgevels hun tegenwoordige gedaante.

Of dit dorp vroeger meer beteekende dan thans? Men zou 't haast gaan vermoeden, al is 't wat gewaagd, uit het min of meer monumentale uiterlijk van Barsingerhorn's Raadhuis al te stoute conclusies te trekken. Zeker is 't, dat we hier in een van oudst welvarende streek zijn. En valt Barsingerhorn thans wat af bij buurdorpen als Schagen en Winkel, die zich vooral in den laatsten tijd sterk ontwikkelden, vroeger is 't wellicht nummer één van deze streek geweest. En dat legt verplichtingen op. Nóg iets kan den Barsingerhorners hebben aangezet hun Raadhuis een monumentaal aanzien te geven: ruim twee eeuwen geleden, in 1415, werd het dorp, met het nabijgelegen Haringhuizen, door den Hollandschen graaf tot een stad verheven, en wellicht was 't nog iets van den bekenden stedetrots, dat den bewoners aanzette tot het doen bouwen van dit getorende Raadhuis, hetwelk in 1622 voltooid werd.

Het inwendige, vroeger misschien fraai, vertoont thans niets bezienswaardigs meer, behalve een met snijwerk versierde z.g.n. raveling in de raadzaal, waarop men Anno 1622 leest. De schouw, die zich hier eens onder bevond, is verdwenen; daar ter plaatse is thans een venster in den muur aangebracht.

Na het Raadhuis van Barsingerhorn verdient vermelding het oude Rechthuis van Zuid-Schermer, thans raadhuis der gemeente Zuid- en Noord-Schermer. (afb. op blz. 553) In schoonheid heeft het oorspronkelijk misschien niet zoo heel veel bij dat van Barsingerhorn achter gestaan, al mist het een toren, maar de ellendige pleisterlaag, waarmede drie van de vier muren zijn bedekt — alleen den achtersten gevel, dicht tegen de huizen staande en dus slecht te zien, werd deze behandeling bespaard — belet een rechtvaardige vergelijking. Het wil ons voorkomen, dat ook aan de drie topgevels is geknoeid; ongetwijfeld hebben zij oorspronkelijk trappen tot den top bezeten, en kregen zij eerst later hun tegenwoordig halfslachtig uiterlijk. Moge spoedig dit Raadhuis van zijn ontsieringen worden bevrijd!

Behalve de gehouwen steenblokken om de vensters en op de hoeken, brengen twee gevelsteenen eenige afwisseling op de doodsch-bepleisterde muren. Het één, boven de deur, geeft een haringbuis te aanschouwen; daarboven zien we de gerechtigheid en het jaartal 1639, jaar waarin dit Rechthuis werd gebouwd. Tusschen deze steenen heeft het gemeentebestuur, zich geenszins over het jammerlijk verknoeid uiterlijk van het gebouwtje schamend, den naam aangebracht van het dorp — Groot-Schermer — en van de

gemeente — Zuid- en Noord-Schermer — welker belangen daarin behartigd worden.

Aan de noordzijde van het dorp Groot-Schermer staat zoo waarlijk nóg een Raadhuisje. Aanvankelijk dachten wij dat dit de ietwat monumentale „nor" van het dorp zou zijn geweest, vooral omdat het niet al te groot is, het beeld in den gevelsteen met de gerechtigheid toch duidelijk op een justitieele bestemming wijst, en twee Rechthuizen in één dorp — het ééne gebouwd in 1639, het andere — blijkens de ankers en een steen boven den ingang — in 1652 — ons een toch wel wat al te groote weelde toescheen. Een onderzoek leerde ons, dat wij ons vergist hadden: wat thans Groot-Schermer heet, heeft vroeger uit twee dorpen bestaan, Zuid- en Noord-Schermer geheeten, die omstreeks een eeuw geleden tot één gemeente werden vereenigd. En dit huisje van 1652 is het Raadhuis van Noord-Schermer, het minst krachtige der twee ineenlopende dorpen. Onze afbeelding op blz. 553 toont wel, dat het huisje vooral *geschiedkundige* beteekenis heeft, al belet alweer de bepleistering van den voorgevel, hier tenminste niet helwit geschilderd, een beslist oordeel. Sierlijk zijn thans alleen eenige ankers. De top werd een kwart eeuw geleden nog door een leeuw bekroond, die het wapen der plaats hield; deze is thans verdwenen; waarheen? Het gebouwtje vertoont dermate teekenen van verval, dat spoedig herstel dringend noodzakelijk is.

Welk een dwaze toestand toch, dat dit herstel achterwege blijft, omdat toevallig het gemeentebestuur het niet noodig acht. Moet monumentenzorg afhangen van de gemeentebesturen alleen? Ze is toch immers, tot rijkszaak verklaard? Kan het departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen op de hoogte zijn van den toestand van alle monumenten? Neen immers? Moet men dan maar hopen en vertrouwen dat de een of andere vriend van monumenten de Regeering op dreigend gevaar zal wijzen? Hoe 't zij, wij doen 't bij dezen, en zullen ook weldra wijzen op 't verval dat een der merkwaardigste dorpskerken van Noord-Holland teistert — toevallig ook al weer mochten wij dit constateeren — maar hopen dat men nu toch eens te 's-Gravenhage zal inzien, dat alleen één of meer rijks-monumenteninspecteurs, die op bepaalde tijden verslag uitbrengen van den toestand van onze monumenten van geschiedenis en kunst, kunnen verhinderen, dat we plots voor 't verlies van een dezer komen te staan, zonder zelfs geweten te hebben dat er gevaar dreigde.

Foto C. Steenberghe.

HET RAADHUIS TE BARSINGERHORN.

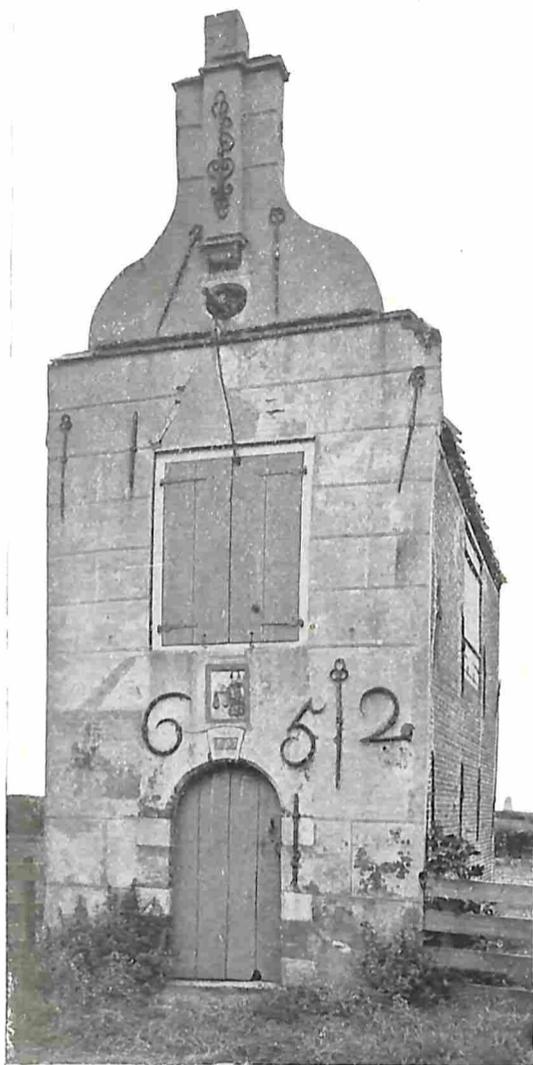

Foto C. Steenbergh
HET VOORMALIG RAADHUISJE VAN
NOORD-SCHERMER.

doorsneden en met een groote verscheidenheid van kleuren, alles tezamen den indruk makend van een kakelbont harlekijnspakje, in alle schakeeringen van groen en geel. Er is nu eenmaal niets aan te doen, dat ik geen grootscher indruk van die vlakte gekregen heb.

Hoewel het bosch van Verrières niet zoo groot is, zagen wij in het begin kans er in te verdwalen. Ik herinner mij, dat wij op zekeren dag, toen wij door het kreupelhout waren gegaan, zooals men ons had aangeraden, om den weg te bekorten, zóó in den vloed van gebladert verdronken, dat wij twee uur lang ronddoelden, eer wij het klaarspeelden om er uit verlost te raken. Paul wilde in een eik klimmen, om als wijlen klein-Duimpje den weg te verkennen; maar hij schramde zich, haalde zijn beenen open en zag niets dan de kruinen der boomen, door den wind bewogen, zoover hij kon zien.

Ik ken geen bekoorlijker bosch: de lange lanen zijn welig begroeid met fijn gras, als fluweel onder den voet. Zij komen uit op open ruimten, groene loover-zalen, met rondom boomen, hoog van stam, als zuilen, die bladergewelven droegen, koepels van een dom gelijk. Men gaat er in stille overpeinzing, als in het schip van een kerk. Maar ik hield nog meer van de paadjes, de nauwe laantjes, die leidden naar de mooie dichtbegroeide plekjes, diep in het bosch. Aan het eind ervan zag je den lichten dag als een ronde plek van klaarte. Anderen weer maakten allerlei bochten en kronkelden eindeloos voort in groen bladerlicht. Er waren ook nog beminnelijke hoekjes, lichte opens met ranke, zwierige berken, blond en bekoorlijk, met groote, majestueuze eiken, die aan den zoom der grasperken op een rij stonden, een koninklijken stoet; je had er hellingen, bedekt met wilde aardbeien en bleke viooltjes, onvoorziene kuilen, waar je in terecht kwam, met het gras tot aan de kin, en hoogten, beplant met boomen, die in het wilde weg de vlakte in leken te stormen, als de voorhoede van een leger van reuzen. Onder al die stille plekjes was er een voor ons bijzonder verleidelijk. Op een morgen, dat wij het bosch doorkruisten, kwamen wij terecht bij een poel, ver van den weg. Het was een poel vol biezen, en hier en daar stond er kroos op het water; wij noemden hem „de groene poel.” Zijn ware naam, die ons toen onverschillig liet, is, zooals ik later hoorde, „de poel van Chalot.” Zelden heb ik een stiller, meer afgelegen plekje gekend. Boven den poel spreidden de boomen hun jonge loten, hun bladerboeketten, hun looverdek uit, je had er teeder groen, rag als kantwerk, en donkerder van dicht-opeen groeiend loover, op zwart af: er stond een wilg, die zijn twijgen neer liet tressen en bij de minste beving was het of een regen van grijze asch naar beneden stortte.

En al die gebladerten, grilligen rijk als een vuurwerk om den stam, hem omwaaiend met bladervlakken, de een boven den ander, of als een guirlande geslingerd om de twijgen, sierlijke draperieën gelijk, werden in den stalen spiegel van den poel weerspiegeld

omhoog hebben gewrongen.

Waarlijk op warme Julidagen waant men zich daar in een verloren hoekje van Provence! Eindelijk wordt het plateau bereikt daar ontrolt zich aan den blik een uitgestrekt landschap tot den verren einder, terwijl een donkere lijn tegen het effen blauw van den hemel het bosch van Verrières aangeeft. Den rand van de hoogvlakte following, om naar het bosch te gaan, ziet men aan den voet de vallei van de Bièvre, en daarachter, tot aan den horizon, steeds dieper violet en al vager, een eindelooze opeenvolging van kroezige heuvel-tjes. Het oog onderscheidt dorpjes, rijen populieren, als blanke vlekjes voorgevels van landhuisjes, ontgonnen velden, in alle richtingen

en doorboorden daar een tweeden hemel, waartegen hun wonderlijke schoonheid, zuiverder herhaald, stond afgebeeld. Geen vliegend mugje verwekte een rimpeltje op het watervlak. Een diepe kalmte; in soevereine rust sluimerde het klare diep van den poel. Het deed denken aan het bad van Diana, haar sneeuwen voetjes dompelend in de verborgen bronnen, diep in het bosch.

Een geheimzinnige bekoring zweefde van de hooge boomen neder, terwijl een stille wellust, de verzwegen liefde der wouden, opsteeg uit dit doode water, waarover bij wijlen een zil'ven weerschijn gleed.

Ten slotte werd de groene poel het doel van al onze wandelingen. Wij beiden hielden van hem met de verliefdheid van een schilder en die van een dichter. Wij hadden hem lief en brachten onze Zondagen door op het fijne gras, dat groeide aan zijn rand. Paul had er een studie van opgezet: een aquarel, schetsmatig, met veel vlottend groen, de boomen wijkend als de coulissen in een theater, hun bladergordijnen zoo geplooid, dat het den indruk gaf van een blik in een kapel. Ik zelf lag op den rug uitgestrekt, mijn boek naast mij; maar ik las niet, ik keek naar den hemel, door het gebladerte heen. Er waren blauwe opens, die in een draaikolk teloorgingen, als de wind door de blaren voer. De fijne zonnestralen braken door het loover, doorkliefd den gebladert als gouden kogels en vielen in het gras als lichtende paletten, waarop ronde vlekjes langzaam heen en weer bewogen. Ik kon daar uren blijven liggen, zonder mij te vervelen, nu en dan een schaarsch woord wisselend met mijn metgezel, soms de oogen sluitend om te droomen in de schemerige, rozige klaarte, waarin ik mij dan baadde.

Wij kampeerden er, ontbeten er en namen er ons middagmaal; de schemering slechts vermocht het, ons van daar te verjagen. Wij wachtten er tot de zon aan den horizon het woud in brand zette. De boomtoppen stonden in vlammen en de poel, die deze vlam weerspiegelde werd bloedrood, terwijl de aarde reeds in de aangolvende duisternis verzwolgen lag. De avond was al lang gevallen, als de stalen spiegel van den poel nog lag te schijnen; men zou zeggen dat hij een eigen licht verspreidde, hij lag te midden van het duister te schijnen als een diamant. Wij bleven een moment nog staren naar dien wonderbaren weerschijn, die blankheid van een Godin, die zich baadt bij manelicht. Dan moesten wij op weg naar het station, door het bosch, dat insliep. De damp blauwde om het hakhout; tot in de verte stonden, zwart, de boomstronken in lange rijen; tegen den purperen hemel in de lanen was het al duister, de nacht steeg langzaam op uit het struikgewas en verzwolg geleidelijk de groote eiken. Plechtig avonduur, der laatste stemmen van het woud doorhuiverd, als zachtjes wiegen nog de hooge kruinen, als zoetjes lispelt, half in slaap, het vakerige gras.

Foto C. Steenbergh
HET RAADHUIS VAN ZUID-SCHERMER, THANS RAAD-
HUIS DER GEMEENTE ZUID- EN NOORD-SCHERMER.

Wanneer wij het bosch door waren, was het of wij ontwaakten: op de hoogvlakte was het nog volop dag. Voor de laatste maal keken wij om, met een vage onrust naar de donkere massa, die wij achter ons hadden. Aan onze voeten strekte zich de vlakte uit onder een avondblauwe lucht, die aan de kim van dieper toon was, naar het violette zweemend. Een laatste zonnestraal trof een verre heuvel, het leek een veld met rijpe aren. Een zilveren kronkel van de Bièvre glinsterde als een lint tusschen de populieren door. Intusschen passeerden wij, rechts, de Wolvenvallei en volgden den rand van de hoogvlakte, tot op den weg naar Robinson, die langs de heuvelhelling afdaald. Terwijl wij afdaalden hoorden wij de muziek van den draaimolen en het luide lachen van de menschen, die in de boomen*) dineerden.

Ik herinner mij zoo'n avond, waarop wij, uit nieuwsgierigheid, Robinson door liepen, om al dat bruischende jolijt eens aan te zien. In de kastanjeboomen waren de lichtjes aan, een geklikklak van vorken en lepels kwam van uit de hoogte en men hief verwonderd het hoofd op om het geweldige nest te zoeken, waarin zoo stevig geklonken en gedronken werd. Van tijd tot tijd verstoorde het droge knallen van karabijschoten de eindeloze wals der straatvogels.

Andere smulpapen, die in de boschjes, op den beganen grond, dineerden, zaten verscholen de voorbijgangers uit te lachen. Soms bleven wij daar en wachtten er op den laatsten trein. En dan die heerlijke terugkeer, door den klaren nacht: hoe verder je Robinson achterliet, hoe meer het lawaai uitdoofde. De paartjes, die naar den trein gingen, liepen heel langzaam. Onder de boomen zag je alleen de witte kleedjes, luchtige moesselientjes, als drijvende dampen aan het gras ontstegen. De lucht was zacht doorgeurd; nu en dan trilde er een lach, en in de stilte, waarin alle geluiden van heel ver overkwamen, hoorde je op andere wegen, over de heuvels, vrouwenstemmen, die een of ander lied zongen, waarvan het refrein — zonder zin — een oneindige bekoring kreeg, nu het zoo zoetjes deinde op de avondstilte. Groote vluchten van meikeversgonden om de boomen. Wanneer het warm was geweest, snorden die groote kevers tot laat den wandelaar om de ooren; de meisjes stieten kleine gillets uit, en vluchten de rokjes wapperden haastig voorbij, terwijl van verre, uit het cabaret van Moeder Sens, een hoornblazersfanfare schalde, die melancholisch overkwam, als uit het diepste binnenst van een legendarisch woud.

De nacht werd zwart, het lachen verstierf en men merkte in de duisternis niets meer op dan ver de hel-stralende booglamp van het station Fontenay-aux-Roses.

Op het station verdrong men elkaar; het was een klein onaanzienlijk gebouw met een geel eng wachtkamertje. Op de dagen, dat laat een onweer losbarstte, stonden de vermoeide, geradbraakte reizigers er in te stikken. Op mooie avonden bleef men buiten.

De vrouwen liepen met armen vol bloemen. En opnieuw schaterde, aangewakkerd door het ongeduld, de lach. Daarna zetten de reizigers vaak, terwijl men in de coupés zat opeen gepropt, den heelen trein over, eenzelfde onbenullig deuntje in, een geweldige ketelmuziek die het geraas der wielen en het gehijg der locomotief overstemde. Uit alle portieren staken bloemen buiten en de vrouwen zwaaiden met hun armen; het was de jeugd, die dronken van de lente, in Parijs terugkeerde.

O, mijn mooie Zondagen buiten, toen ik twintig was! Zij behooren tot mijn liefste herinneringen. Ik heb sedert dien tijd ander geluk gesmaakt; maar niets weegt op tegen het genot van je jong te voelen en je zelf voor een dag vrij te weten, vrij in de vrijheid der bosschen. Naar het Fransch van EMILE ZOLA.

*) Robinson is een gehucht, met aangename ligging aan den voet van beboschte heuvels, dat druk wordt bezocht door de Parijsche jeugd en door de „kleine luiden“. Er zijn veel uitspanningen en koffiehuisen, met tafeltjes in de open lucht en zitjes in de takken van zware kastanjeboomen, waar men door middel van rustieke trappen inklimt.]

BIJ DE VEENDERS.

ALS de luchten blauw zijn, brem en meidoorn bloeien, geheel de wereld in bruidstooi is, gaan we op pad, mijn photograaf en ik.
„n Dorpsmensch uit duizend, mijn photograaf.
„Uit zijn eigen geleerd.“ het photo maken; toen hij er lust in

kreeg, is hij 't gaan beproeven, een verkooper van photo-artikelen heeft hem er iets van gezegd, en hij heeft zich zelve verder ontwikkeld, niet gerust tot het geheele geheim voor hem geopenbaard was.

En als ik er dan uittrek, omdat de zon zoo aanlokkelijk de wereld maakt en 't vol levenslust en blijheid is overal, weet hij 't al, en stilletjes maakt hij zijn toestel in orde en wacht tot ik voor zijn deur sta. En dan gaan we en hij weet den weg te bekorten door verhalen van wat eens gebeurd is in onze verrukkelijke omgeving en van elke boerderij kent hij 't bestaan en hij voelt, o wijsheid van een eenvoudig mensch, waar ik 't meeste belang instel.
„n Mooie Meimorgen heeft ons dit jaar uitgelokt.

„Naar 't veld, naar de veenderij.“
En mijn photograaf heeft alweer niets gevraagd, maar op onze reis is hij beginnen te vertellen 't geheele bedrijf, zooals we 't straks zien zouden, met eene nauwkeurigheid, waarover ik me verbazen zou, als ik me nog verbazen kon over dat kereltje.

„Een zwaar bedrijf is het, een smerig werk, dat zult u eens zien,“ dat is hem wel 't levendigst bijgebleven.

„Maar goed geld verdienen ze,“ en dat was voor hem 't geen, dat alles weer in 't gereede bracht.

De groote grasvlakte met de breede tochtsloten en 't kleine rivierke, is 't doel van onzen tocht.

Zoo menig maal kom ik daar, en 'k ben er tevreden en verlang niets meer en niets beters en mooiers in mijn leven. Want wijd en groot en stil is deze vlakte, onder een oneindigen hemel, en zonder menschen bovenal.

M'n metgezel heeft me juist gebracht, waar we zijn moeten. Van uit de verte al had hij ze gezien, de veenders, en met 'n enkel handgebaar me er op gewezen.

En toen zag ook ik de kleine menschen, als poppen met hun

zonderling beweeg van armen en lijven en de donkere massa's, afgebakend in 't groene der vlakte.

„n Paar groote bochten maakt nog de zwarte sintelsteeg, 't zet ons terug, de weg had korter kunnen zijn, toch komen we er, en als we van onze fietsen stappen, is daar vlak bij de veenderij.

„De arbeid in 't veen eischt inspanning, en 't maken van turf behoort tot 't zwaarste werk; de krachtigste kerel uit de ploeg is 't, die de zware veenbagger uitgraaft, de aak er mee vult. De

bovenste laag is al weggegraven, voor de veenderij heeft die geen waarde, maar daaronder schuilt het donkerder veen, op sommige plaatsen tot meer dan een Meter diepte.

Het begeerde.

In de tochtsloot ligt de aak vastgemeerd en aan eenen door glijden de vettige veenbrokken over den rand. En zonder ophouden gaat het arbeweege en bij elken ophaal van zijn schop, moeilijk opgeheven uit den vastzuigenden veenbodem, sluipt het aan, 't verraderlijke.

Want de eerste steken mogen vrij wel gaan, heel spoedig komt het onvermijdelijke, en steek bij steek wordt de arbeid moeilijker en zwaarder en als dieper de kuil wordt, staat de baggerman tot zijn knieën in 't water, 't koude veenwater, en wel mogen hooge laarzen zijn beenen beschermen, toch wordt juist hierdoor zijn arbeid zoo moeilijk en zwaar.

En dan is er nog waakzaamheid bij noodig en vlug werken.

Want bij het aanzetten van een nieuw vak liet hij den veendam staan.

Maar 't water in den uitgebaggerden kuil duwt en duwt, steeds dunner wordt de dam, totdat eindelijk hij bezwijkt en de kuil snel volstroomt.

„n Vluggesprong op den wal redt hem.

Zwaar beladen, even de rand nog boven 't watervlak, glijdt de aak naar „de baan“.

Wel moeilijk en zwaar is de arbeid in de venen. In zijn aak heeft de veender de groote veenklonten fijn geslagen, en met 't water, door 'n handige draaiing van zijn schop in de boot gehoosd, tot pap geroerd.

Met zijn grove handen die brei doorwoeld, er uit geworpen wat ondeugdelijk was, stukjes hout, wortels van riet en biezen, tal van waterplanten.

„Ziet u, dat behoort niet in de pap, willen we er goed spul van maken.“

BIJ DE VEENDERS. HET UITGRAVEN.

Op dezen Meimorgen staat aan den blauwen hemel maar zoo stille de zon, en zwiingend gaat de veender voort met zijn zwaren arbeid.

Dan glijdt de schop hem uit de handen, hij haalt zijn broek op, veegt zich 't zweet van zijn voorhoofd. Hij tuurt over de verre vlakke, naar de andere veenders, zacht onder hem schommelt de aak op 't stille water.

't Is aan hem op te merken, hoe hij denkt, dat 't gemakkelijker is toe te zien en photo's te maken, dan op zijn plaats te staan.

„Als menheer der is in kwam.”

Stil lacht hij voor zich heen en wacht.

Ook hij ziet niet, evenmin als wij het steeds kunnen, de keerzijde der dingen, maar hij is toch ook welwillend genoeg om te wachten tot mijn photograaf klaar is en wij zijn beeld als type van stevigen werker hebben vastgelegd.

Wel zwaar is de arbeid in het veen.

Tot lang verpoozen is hem geen tijd, de bagger moet op „de baan”.

De baan, eene vlakke uitgestrektheid, afgedekt met gras, waarop de bagger uit de aak geworpen wordt.

Een laag planketsel belet het verglijden, en telkens en telkens peilt de veender, door insteken van zijn schop, de dikte der laag en of ze wel over de geheele baan gelijk is.

En wonderlijk snel zakt het water weg uit die breiige massa, de zon en de wind bevorderen het drogen, en zoo vertoont het einde vaak al barsten, als de veender met 't uitgooien nog bezig is.

Geheel veendersgezin maakt zich in den korten tijd van turf maken verdienstelijk; de sterkeren aan 't uitbaggeren en 't bereiden der brei, de jongeren aan 't trappen.

Want nauw is de pap verstijfd of het trappen, het induwen en 't uitpersen van 't aanwezige water nog, moet aanvangen.

Dan gaan ze, met plankjes aan hun voeten, maar zoo langzaam aan naast elkander voort, voorover gebogen ietwat, en elke spleet en elke scheur wordt weer weg getrapt.

Moelijk is 't werk in de venen, maar ook nauwgezetheid eischend.

Na het trappen moet het veen verdeeld en gesneden worden.

Voor het verdeelen in vierkantjes van de grootte der turven wordt het mes gebruikt, 't gelijkt een hark met eenige messen, dat in rechte lijnen over de baan getrokken wordt, over de lengte en breedte, kleine insnijdingen makend. In wezen een dambord gelijk, is na deze bewerking de veenmassa.

Een moelijk en zwaar werk is dan nog het snijden; achterwaarts schrijdt de veender langzaam over de baan, met een zwaren rol nog gladder gerold, en duwt het mes, in den vorm van een schop, langs de getrokken inkervingen tot op den bodem in de koek. Maar de kleverige massa zuigt en met inspanning moet het losgetrokken en neergeduwd worden. En de voorover gebogen houding vermoeit ten zeerste ten slotte.

Na een dag of drie, vier kan dan reeds met het uitbreken begonnen worden. De beide voorste rijen blijven staan, rij drie en vier komen op rij een en twee en zoo vervolgens rij zeven en acht op rij vijf en zes...

En nu moeten zon en wind het verdere doen.

„Binne jullie „afgetrokken”?”

Jong deerntje, met haar zusje, komt op uit net veld, verlangend ziet ze naar ons toestel, ze strijkt weerbarstige haren, waar de wind mee stoeit, naar achter, ze trekt haar jurkje naar benee, maar haar klompen, ja, die zal ze wel weten te verbergen.

Voor haar is ons werk een wonderlijk iets.

Natuurlijk, ook zij moet „afgetrokken,” „mijn photograaf is te hoffelijk en 't geen tot heur arbeid behoort is al even belangrijk als 't andere, want het keeren der turven is haar taak. 't Lichtste werk weliswaar, maar dat toch ook al weer vaardigheid eischt.

Als ze zich bukt en aangrijpt de turven, kan ze niet nalaten naar dat wonderlijke ding te zien, dat op zijn driepoot juist naar haar kant gekeerd is, en ze begrijpt niet, dat 't maar een oogenblik wachten is, heur handen stil blijven moeten, als de korte klik van het toestel waarschuwt, dat de opname geschied is.

Wel eentonig is dat werk en lang is de baan, maar de zon staat aan den hemel, en wat er woelt en vecht is verre buiten haar bereik, en van veel leelijks en droefs in het leven weet ze nog niet, ze

BIJ DE VEENDERS. HET VERDEELEN EN SNIJDEN.

heeft alleen nog maar haar jeugd en haar kleine verlangens. En de jonge venten om heur heen, die grapjes maken, ons zoo wat uflachen, omdat we zoo ver zijn gekomen, alleen om hun werk.

Moelijk en zwaar is het werk in de venen.

Maar na het keeren is de taak van den veender afgedaan; dan stapelen ze de turven op ronde hoopen, de „vuren”, 'n kap van stroo er over, en straks eerst als over de vlakke 'n nieuw getij komt, verdwijnen hun vuren, en niets dan 'n waterplas, droef en somber in 't verlatene veld, wijst aan, waar hun arbeid verricht is.

Wel moelijk en zwaar is de arbeid in de venen, maar ook hier verzoet het loon dien arbeid. Op dagloon werkt de veender niet, de helft van de opbrengst is hem toegezegd.

En daarom is het zijn voordeel zoo hard mog lijk te arbeiden om in den kortst mogelijken tijd zijn geld te verdienen.

Maar daarom is het ook inspanning, vraagt hij 't uiterste van zijn krachten en sterke lichaam. De veenderij duurt slechts een korten tijd, de maanden April en Mei zijn er voor aangewezen verder 't jaar in zouden zon en wind eer tegen- dan meewerken

BIJ DE VEENDERS. HET UITBREKEN.

Bij gunstigen weerstoestand moet toch nog steeds een waakzaam oog gehouden worden op niet te straf drogen der veenkoek, opdat deze niet bersten gaat, omdat men bij 't uitbreken dan niets dan stukken vindt. Voortdurende besproeiing is vaak noodig.

Is het den eigenaar der veengronden onverschillig wat er verder gebeurt na het uitgraven, dan blijven er niets dan diepe kuilen vol drassig water, waar wat riet in gaat groeien. Maar heel vaak laat hij die kuilen „dichtvaren”. Het schoonhouden der tocht-sloten eischt voortdurende zorg, en met 't geen uit die sloten opgebaggerd wordt, worden de veenkuilen gevuld. En langzaam aan krijgt hij zijn gronden terug, waarop straks weer gras welig groeit.

Toen hebben we nog even al 't volk bijeen gebracht onder de matten, 't strooien afdak, waaronder ze hun rusttijd doorbrengen.

Maar die groote, sterke vent, die straks wel even rusten wilde, keurt het nu niet meer de moeite waard en zet onafgebroken zijn moeilijken arbeid voort.

Bennekom, Juni 1919.

A. VAN 'T LAND.

BIJ DE VEENDERS. HET KEEREN DER TURVEN.

DE BOSCH- OF HOUTDUIF.

AMSTERDAM mag zich in de laatste jaren verheugen in de aanwezigheid van een groot aantal houtduiven. Overal, waar men eenig hoog opgaand geboomte aantreft, vindt men deze fraaie vogels in grooter of kleiner aantal bijeen en brengen ze een welkome afwisseling in ons van de natuur vaak zoo vervreemde stadsleven, wekken ze onze belangstelling door hun eigenaardig gekoe.

Eenig jaren geleden vertoonden zich deze van nature zoo schuwe vogels slechts zeldzaam in de hoofdstad. Het is wel eigenaardig, dat deze echte boschvogels zich zoo goed blijken te schikken in het gewoel en rumoer der groote stad. Het is niet alleen in de groote parken, in de stille tuinen aan den zoom der stad of op de rustige grachten, dat ze zich nestelen, ook op zeer drukke plaatsen treft men hunne nesten aan, o. a. in de boomen van de brug voor het Leidsche Plein naar het Vondelpark, in het Weteringplantsoen, terwijl een paar jaar geleden een duivenpaar zijn nest gebouwd had in den kastanjeboom, welke zijn takken uitspreidt over het tramwacht-huisje bij het kruispunt van de lijnen 10 en 4 op den Weteringschans, een punt, waar dagelijks ettelijke duizenden tramwagens eenige tienduizenden voetgangers passeeren.

De houtduiven laten zich dus niet verontrusten door het drukke verkeer van menschen, voertuigen, enz. Zeker weten ze bij ontdekking, dat hare nesten er veilig liggen en zij zelve er niets hebben te duchten van jagers of roofdieren, waarbij nog komt, dat het hun aan het noodige voedsel niet ontbreekt, dank zij de gewoonte van tal van Amsterdammers om voedsel voor de vogels uit te strooien.

De houtduif (*Columba palumbus*), verreweg de grootste van hare soortgenooten, komt tot op ongeveer 65° Noorderbreedte in geheel Europa voor, terwijl ze in den trektijd ook N.W. Afrika bezoekt.

In Zuid-Europa wordt ze evenwel minder talrijk aangetroffen, dan in de noordelijke deelen van dit werelddeel. Ze leeft in groote en kleine naald- en loofbosschen, in bergstreken, zoowel als in vlakke landen, in de nabijheid der menschelijke woningen even goed als op afgelegen plaatsen. Toch schijnt ze aan naaldbosschen de voorkeur te geven, waarschijnlijk, omdat de zaden van dennen, sparren en andere Coniferen bijzonder in haar smaak vallen.

In de Noordelijke streken van Europa is de houtduif trekvogel; die uit Scandinavië begeben zich tegen den winter meestal naar Zuid-Engeland en Ierland. In Zuid-Duitschland, Italië en Spanje blijven ze heel den winter over, ofschoon het daar in dat jaargetijde toch zeer koud kan zijn.

In ons land blijven de houtduiven van Maart tot October, doch ook 's winters treft men er hier verscheidene aan. Zoo kon men in den winter van 1916 en 17 eenige groepjes ondanks de felle koude in de hooge boomen van het Weteringplantsoen zien overnachten.

De grondkleur van de houtduif is grijs, dat op het bovendee van den rug en de vleugels in donkergrijs-blauw overgaat. Kop en nek zijn donker roodblauw, ongeveer gelijk aan de kleur van den Maankop (*Papaver somniferum*). Het onderste deel van den rug en de staart zijn lichtblauw gekleurd, terwijl de veeren op het bovendee der borst een roodgrijze tint hebben, welke naar onder in een licht grijsblauw overgaat; de buik is witachtig. Aan weerszijden van den hals bevindt zich een glanzend-witte vlek. Deze vlekken zijn bij oudere duiven tot een ring vereenigd. Naar deze teekening wordt de houtduif hier en daar ook wel ringduif genoemd. De slagpennen zijn leikleurig, terwijl de iets donkerder staartveeren van een heldergekleurde dwarsband voorzien zijn.

De iris is dof zwavelgeel, de snavel aan de punt dofgeel, bij den wortel roodachtig, terwijl de pooten blauw en rood gekleurd zijn. Het wijfje is vrij wat kleiner dan de doffer; de jongen zijn gemakkelijk te herkennen aan de meer doffe tinten van het vederkleed.

De houtduif loopt zeer goed, maar niet vlug en vliegt snel en behendig. Bij het loopen zijn kop en pooten voortdurend in beweging en bij het opvliegen maakt ze nogal veel gedruisch.

's Nachts houdt het duivenpaar zijn verblijf in de nabijheid van zijn nest. Bij het aanbreken van den dag vliegt het naar den boom, dien het boven andere uitverkoren schijnt te hebben en reeds in de morgenschemering laat de doffer telkens weer zijn met tusschenpoozen 3 of 4 maal herhaald: roekoe-koe, roe-koe! hooren. Daarbij blaast hij den hals op en brengt bij elken roep den kop naar voren. Andere doffers worden door dit geroep gelokt en weldra laten deze om strijd hun aanwezigheid hooren. Komt het wijfje ook nader, dan staakt de doffer zijn geroep en laat een toon van welbehagen hooren. Het meest verneemt men het geroep bij stil, warm weer, vooral wanneer het duivenpaar aanstalten maakt voor een nieuw broedsel.

Later in den morgen, na 8 uur ongeveer, hoort men de houtduiven haast niet meer; ze gaan dan voedsel zoeken en daarna nemen

DE BOSCH- OF HOUTDUIF.

gemaskeerd worden door de bebladerde twijgjes van den boom. Overigens wordt het nest met weinig zorg gelouwd; het is zeer ondiep en soms zoo doortuchtig, dat men de eieren van onder af door den bodem heen kan zien liggen. Niettemin vallen de nesten bij harden wind niet uit elkaar, daar ze op dikke takken aangelegd zijn, waarin bij krachtigen wind niet veel beweging zit.

Het broedsel bestaat, evenals bij andere duivensoorten, uit slechts twee eieren, welke door doffer en duif beurtelings bebroed worden, door den eersten echter alleen maar van ongeveer 10 tot 3 à 4 uur 's middags. Gewoonlijk broeden ze tweemaal, in het begin van Mei en in Juli. De jongen komen blind uit het ei; als ze 9 dagen oud zijn, openen de oogen zich. De diertjes zijn bijna naakt, niet met dons, maar met stoppelveertjes bedekt. Aanvankelijk worden ze gevoerd met een half vloeibare, melkachtige vloeistof, afgescheiden door de speekselklieren der ouden. Later krijgen ze in de krop geweekte zaden en nog later gewone, harde zaden.

De jongen worden door beide ouders gekoesterd, tot ze veeren hebben. Daarna worden ze nog door de moeder 's nachts en bij ruw weer ook overdag, tegen de koude beschut.

Overigens leggen de houtduiven weinig zorg voor hare jongen aan den dag. Jaagt men een broedende duif van haar nest, dan keert zij er gewoonlijk niet meer naar terug. Dikwijls laten zij zonder eenige noodzaak haar nest in den steek. Zijn de jongen zoover, dat ze vliegen kunnen, dan moeten zij, na eenig onderricht in het zoeken van voedsel ontvangen te hebben, zich al gauw maar zelf zien te redden.

Het karakter der houtduif is niet zoo beminnelijk, als het gewoonlijk voorgesteld wordt. Het bijbelwoord: „Weest oprecht gelijk de duiven” is een raad of gebod, dat, letterlijk opgevolgd, niet precies tot de gewenschte uitkomsten zou leiden. De houtduif doet zich wel heel lief en vriendelijk voor, maar wanneer men haar gadeslaat bij het zoeken van haar voedsel in gezelschap van eenige harer soortgenooten, dan is het opvallend, hoe hebzuchtig en afgunstig zij is. Ondanks liefkoozingen en trekkebekken toont de doffer zich, behalve in den broedtijd, vrij onverschillig voor zijn wijfje. En Vondels vergelijking der echtelijke trouw van den mensch bij die van de tortelduif, in zijn: „Gijsbrecht van Aemstel”, zou voor den eerste niet zeer vleidend zijn, wanneer de dichter hier de natuur getrouw was gebleven, want de karaktereigenschappen der tortelduif (d.i. niet de kooitortel of lachduif = *Columba risoria*) stemmen met die van de houtduif vrijwel overeen.

De houtduiven voeden zich met de zaden van dennen, sparren eiken, beuken, maar vooral met gras- en graanvruchten, erwten en boonen, terwijl ze in den winter soms groote schade aan de dan nog te velde staande groenten aanrichten. Daar zij het vooral op de kool voorzien hebben, worden ze in sommige streken van ons land ook wel koolduiven genoemd. In het voorjaar pikken ze heel wat van het pas uitgestrooide zaad weg en zijn dikwijls een groote plaag voor den tuinman en den boomkwecker.

Hiertegenover staat, dat zij heel wat onkruidzaden oppikken van den grond, wat voor den landbouwer van meer betekenis is, dan voor den tuinbouwer, daar deze dooreengenomen veel minder last van onkruid heeft. Niettemin is de schade, welke de houtduiven veroorzaken grooter, dan het nut, dat ze stichten, zoodat ze in de „Vogelwet” onder de schadelijke vogels opgenomen zijn.

Men verwarre de houtduif niet met de kleine boschduif (*Columba oenas*), die in ons land slechts zelden voorkomt. Zij mist den witten band om den hals, heeft een zwarten band over de vleugels, is glanzend blauwgrijs van kleur en flinker van karakter. Zonder noodzaak verlaat zij hare eieren niet. Zij houdt haar verblijf alleen in

ze rust tot 2 à 3 uur na den middag. Gedurende den paar- en broedtijd leven de duiven paarsgewijs. Daarna vereenigen zij zich tot grootere of kleinere gezelschappen. Bij de paring toont de doffer zich zeer onrustig; hij vliegt in groote kringen rond, slaat daarbij heftig met de vleugels en keert na eenig omvliegen naar zijn duif terug, die zijn terugkomst rustig afwacht, of wel hem volgt.

In de vrije natuur nestelen de houtduiven gaarne in naaldbout, doch ook in loofhout worden hare nesten meermalen aangetroffen. Deze worden door de duif alleen gebouwd, maar de doffer helpt haar trouw bij het aanbrengen der bouwstoffen.

De nesten worden bij voorkeur gebouwd op de dikke gesteltakken of op vergaaffelingen. Soms worden ze zeer hoog tot 30 M. boven den grond gebouwd; maar niet zelden liggen ze zoo laag, dat men er bijna zonder te klimmen, met de hand bij reiken kan. En toch vallen ze slechts weinig in het oog, zoodat het niet zelden gebeurt, dat men er herhaaldelijk langs loopt, zonder ze op te merken. Komen ze dan, als in het najaar de bladeren gevallen zijn, meer voor den dag, dan staat men er verwonderd over, ze niet eerder gezien te hebben. Een der oorzaken hiervan ligt zeker wel in de omstandigheid, dat de nesten gebouwd worden van dunne takjes, die zeer goed

die bosschen, waarin holle boomen voorkomen, in welke holten zij haar nest bouwt.

De derde van onze inlandsche wilde duiven is de tortelduif (*Columba turtur*). Zij is kleiner, dan de beide andere en verschilt aanmerkelijk van deze in kleur. De dekveeren der vleugels zijn roestkleurig met een zwart vlekje op het midden van elke veer. De buitenste staartveeren eindigen in witte punten; aan weerszijden van den hals bevinden zich een aantal zwarte veertjes, die eveneens in witte puntjes eindigen.

De tortelduiven houden zich meest in de bosschen op, waar zij laag bij den grond broeden. Een enkele maal bezoeken ze ook wel de tuinen der groote steden.

A. M. VAN DRIEL.

BARBARIJSCHESCHAPEN.

9) Naar het Engelsch van ROBERT HICHENS.

Hij hield zijn muilezels in en Sir Claude kwam naast hem rijden.

„Wat drommel was je daar aan 't zingen?”
„M'sieu, ik zong het lied van de Aïssaoui, zij die in het vuur staan en schorpioenen en glas eten en het staal door hun oogen heen steken en met hun naakte borst op scherpe messen gedragen worden.”

Sir Claude wong zijn lichaam in een huivering van afgrijzen.
„Vrolijk!” riep hij uit. „Hoe lang duurt het nog eer we er zijn?”
„M'sieu, dat kan ik niet zeggen. De muilen zijn vermoeid, het is een wreede reis.”

Hij zuchtte, Sir Claude met zijn eene oog doordringend aankijkend.
„Nog nooit te voren heeft men mij, nadat ik een heelen dag gejaagd had, genoodzaakt een heelen nacht te reizen.”

Sir Claudes muilddier struikelde.
„Houd je goed!” riep hij in het Engelsch.

Hij voelde een zekere gewetenswroeging.

„'t Is je eigen schuld,” bromde hij.

„Mijn schuld, m'sieu?”

Achmeds stem beefde van onschuldige verwondering.

„Wel, als 't niet.....”

Sir Claude zweeg. Alles wel beschouwd, wist hij niets.

Hij was alleen maar achterdochtig. En het bevestigen van zijn achterdocht scheen hem op het oogenblik even onmogelijk als het te niet doen ervan. Want hoe kon hij Achmed vragen stellen zonder te toonen dat hij bang was voor de veiligheid van zijn vrouw? En hoe kon hij een verd..... zwarte laten weten dat hij haar schoonheid en reinheid in zijn gedachten ooit in verband gebracht had met de begeerte van den Spahi?

„Je hadt mij niet tot die expeditie aan moeten zetten,” zei hij.

„Ik dacht dat m'sieu nooit gazellen geschoten had.”

„Dat had ik ook niet. En wat zou dat?”

„Alle Engelsche heeren die naar El-Akbara komen, willen gazellen schieten.”

Sir Claude begon zich af te vragen of hij den gids onrecht aangedaan had. Nu de oude Française er niet meer was om hem te beïnvloeden, voelde hij zich minder achterdochtig. Zij was het die hem bang gemaakt had met haar schimpredenen tegen de Arabieren. Misschien was ze een dwaze, oude vrouw, een schrik-aanjaagster, misschien zelfs een leugenaarster. Maar met betrekking tot dien Benchaâlal had Achmed toch gelogen.

„M'sieu beloofde mij.....”

Het was Achmeds stem met haar vleïendsten toon.

„Hè?”

„M'sieu heeft mij honderd francs beloofd als ik hem vannacht beschermde op zijn reis naar El-Akbara.”

„Beschermde!” Sir Claude lachte. „Als je mij den weg wees, bedoel je.”

„Zooals m'sieu verkiest. M'sieu zal zijn woord houden?”

„Wat een brutaliteit!”

Sir Claude was weer in het Engelsch vervallen.

„M'sieu zegt „natuurlijk”. Hij heeft gelijk. Alle Engelschen houden hun belofte. Het is een groot volk.”

„Ik heb je nooit honderd francs beloofd, maar.....”

„Ja, m'sieu?”

„Nee. Ik kan dien kerel niet omkopen!” dacht Sir Claude. Maar dan kwam weer de hevige begeerte in hem op, te weten of Achmed en die Spahi te zamen plannen hadden gesmeed om hem uit den weg te krijgen.

„Twee honderd francs zou niets voor mij zijn als ik een verknochten man vond, een man die mij nooit iets zou voorliegen of mij gemeen behandelen,” zei hij, bijna tegen zijn wil.

Achmeds oog begon te schitteren. Het vuur der hebzucht vlamde er in op. Maar hij was sluw, en antwoordde onverschillig:

„De goede meester maakt den goeden knecht.”

„En Benchaâlal? Is hij een goede meester?” vroeg Sir Claude.

„M'sieu, Benchaâlal is edelmoedig voor hen die hem dienen.....zegt men.”

„En voor jou? Is hij tegenover jou edelmoedig?”

„M'sieu, ik ben geen dienaar van Benchaâlal.”

„Wat? Ben je nooit met hem op de jacht geweest?”

„O, ja, m'sieu. En als Benchaâlal jaagt betaalt hij goed. Maar hij betaalt na afloop.”

Er was — dat dacht Sir Claude tenminste — een sterke nadruk in Achmeds stem toen hij de laatste woorden zei. Zijn bloed begon te koken. Hij had den gids willen slaan, hem in eens van zijn muilddier af willen gooien, hem in het zand zien rollen.

„Nee,” dacht hij bij zich zelf, „ik laat me hangen als ik iets met dien vent te doen kan hebben. Ik zal zelf de zaak wel in orde brengen. Morgen neem ik Kitty mee naar Beni-Mora. Ze zal graag gaan. Ze wilde al eerder gaan. Ik ben een zelfzuchtig beest geweest, maar er kan nog niets kwaads gebeurd zijn, zelfs al heeft die beestachtige zwarte den een of anderen duivelschen strek met Achmed overlegd.”

En Achmed kon geen woord meer uit hem krijgen. Op al de insinuerende opmerkingen van den Arabier gaf hij grove korte antwoorden en ten laatste reden zij uren achtereenvolgend voort in volkomen stilte, steeds nader komend bij den zwarten bergmuur, waar hun bestemming lag.

Het was tegen het aanbreken van den dag dat de muilddieren den harten, goed gemaakten weg betraden die naar de drie dorpen van de Oase El-Akbara leidt. De maan was aan het afnemen, de wind in hun rug werd kouder, en Sir Claude, sterk als hij was, voelde zich overvallen door een ongewoon gevoel van vermoeidheid; een ongewone neerslachtigheid, ongetwijfeld zuiver fysiek, bekwam zijn geest, bijna als een sluipende vloed, kil en droevig murmelend.

„'t Is een ellendige rit,” zei hij bij zichzelf.

Maar dan, starend naar de rotsachtige wal die nu dicht bij was, trachtte hij zich weer te vermannen en vestigde zijn gedachten op het gezellige hotel, het gemakkelijke bed, den langen slaap die hem wachtte.

En dan Kitty! Hij zou haar nu spoedig zien.

Hij zag zichzelf al zachtjes haar kamer binnenkomen, het licht van de kaars met zijn hand temperend, en neerkijkend op haar tendere gestalte, haar aardig, blond hoofdje, met het gouden haar uitgespreid over het kussen.

Hij boog zijn lange beenen achterwaarts en raakte zijn vermoeid muilddier met zijn hielen. Het arme dier welks trippelende gang in een moeizaam geschuifel was ontaard, vloog vooruit in een soort stuiptrekkenden galop en ging Achmed voorbij die gehuld in zijn boernoës, met de kap diep over zijn oogen getrokken, in elkaar gedoken zat en in slaap scheen te zijn gevallen. Maar de galop duurde slechts een oogenblik. Het beest was haast doodop, zoo als zijn berijder, en verviel bijna dadelijk weer in zijn vorigen tragischen pas.

Toen Sir Claude hem voorbij ging, tuurde Achmeds eene oog scherp van onder de schaduw van zijn kap en toen de muilezel van zijn meester ophield met draven, ging de gids recht overeind op zijn pakzadel zitten en wierp zijn goed gehuichelde slaperigheid van zich af. Hij hield een mes onder zijn boernoës verborgen en nu legde hij er zijn hand op, steeds kijkend naar de achterpooten van het muilddier vóór hem. Hij wilde vóór Sir Claude in El-Akbara aankomen en hij was aan het overleggen hoe hij dit plan kon volbrengen. Het mislukken van zijn poging om de twee honderd francs waar hij zoo naar verlangde, van zijn meester los te krijgen, maakte hem bijna razend. Hij wist dat hij het geld niet zou krijgen en hij haatte Sir Claude zoo als een Arabier den man haat die zijn hebzucht teleurstelt. Nu trok hij zijn mes uit de scheede van zijn

JONGE BOSCHDUIVEN IN HET NEST.

geitenvel te voorschijn, liet zich zachtjes van zijn muilnier neer en naderde steelsgewijze dat van Sir Claude, zijn oog omzichtig op den berijder gevestigd houdend. Hij handelde niet ineens, maar liep gedurende twee of drie minuten geluidloos als een geest achter den staart van den muilezel, tot dat hij er zeker van was dat hij zijn daad ongemerkt ten uitvoer kon brengen. Toen boog hij zich voorover, steeds gelijken tred houdend met het dier; de hand die het mes vasthield, zweefde een oogenblik boven de schuifelende, harige pooten, kwam naderbij, kwam dichtbij.

„Achmed!”

Sir Claude had zich omgekeerd.

„Achmed! Wat duivel.....?”

„Sta even stil, m'sieu! Er zit een steen in zijn hoef. Laat mij hem er uit halen.”

Sir Claude hield ontsteld stil. Oogenblikkelijk lichtte de Arabier een van de hoeven van den muilezel op en deed alsof hij er met het mes een steen uit haalde, even later hield hij een steen dien hij van den weg had opgeraapt omhoog en gooide hem weg.

„Ik zag dat hij hinkte, m'sieu. C'est ça!”

En kalm stak hij zijn mes weer in de scheede.

„Ik heb er niets van gemerkt.”

Sir Claude keek hem met sterken achterdocht aan.

„M'sieu, ik was achter u, ik kon het zien.”

„Ik dacht dat je sliep.”

„De Arabier slaapt niet als hij zijn meester beschermt.”

Sir Claude gromde.

„Nu ga jij weer vooruit.”

„Zoo als 't m'sieu belieft.”

Achmed sprong weer op zijn muilezel en reed andermaal vooruit, de derde muilezel met zijn vracht gazellen en Barbariische schapen liet hij nu vrij loopen.

Nu zijn plan om Sir Claudes muilnier te verminken, en zich uit de voeten te maken vóór Sir Claude den tijd had het ongeluk te bemerken en hem terug te roepen, mislukt was, zette hij zijn ezel zoo veel mogelijk aan en begon weer met luide stem te zingen.

„Khali Targa! Khali Targa!”

Op den gebogen rand van het staal heb ik gelegen,

Ik heb de aanraking van het flikkerend mes niet gevreesd;

Noch het scherp getande glas, noch de vergiftige angel....

Breng nu de zweep, de zweep voor mijn ontbloote lendenen!

Khali Targa! Khali Targa!”

Deze keer onderbrak Sir Claude hem niet. Want de drie dorpen waren dicht bij, schaduwhuizen achter schaduwboomen verschoolen; het gemurmel der rivier die van uit den pas in de woestijn vloeide, bereikte hun ooren, het einde der reis was nabij. En verheft de vermoeide reiziger die uit het duister der wildernis terug keert, niet instinctmatig zijn stem tot een lied, of tot een kreet om de vrienden, de vreugden die hem wachten te begroeten?

Luider en luider zong Achmed. Zijn „Khali Targa!” klonk tegen de dreigende rotsmassa's en werd er door weerkaatst. Het kwam uit de woestijn als een kreet van waarschuwing voor twee nachtelijke wandelaars die, dicht bij de plaats waar, bij dag, de kleine Arabier in de zon zat en zijn grillig wijsje speelde, wachtten om het aanbreken van den dag boven de zandgerige woestijn te zien.

De Spahi ontroerde toen de verre kreet voor het eerst zijn ooren bereikte.

„Is het de Marabout?” fluisterde Lady Wyverne, haar hand op zijn mantel legend.

„Stil!”

Hij luisterde, zich vooroverbuigend naar de woestijn.

„Khali Targa! Khali Targa!”

Harder dan de rotsen waar de valk vliegt

Is de weg naar het paradijs van den profeet.....”

„'t Is de stem van Achmed!”

Lady Wyverne werd bleek.

„Maar.....dat kan niet! Ze zijn op den zoutberg, ver hier vandaan!”

„Als hagel zijn de zweepslagen neergekomen op mijn lendenen Zie! Den spijker offer ik mijn geschoren hoofd!
Khali Targa! Khali Targa!”

„'t Is Achmed, ze komen er aan! Kijk! Ik zie de muilezels op den weg!”

„Red mij! Waar moet ik heen?”

Wild sprong ze op.

Maar hij trok haar weer omlaag.

„U kunt nu niet heen gaan.”

„Maat ik moet! Ik moet in het hotel zijn als mijn man er komt.

Hij zal recht door naar mijn kamer gaan!”

Ze worstelde met hem en begon hysterisch te snikken.

„Wees bedaard! Houd u stil!”

Hij zei het op een heel zachte

manier. Toch hield ze dadelijk op en bleef onbewegelijk, stil als iemand onder den invloed van een verdoovend middel.

„U kunt niet terug gaan. Er is slechts één weg.....ga vlug achter die rots! Ga gebukt zitten, ik zal mijn boerues over u heen laten vallen!”

Lady Wyverne kroop naar den achterkant van de rots waarop ze gezeten hadden en gehoorzaamde hem. Hij lichtte zijn wijden mantel op, verhing hem losjes over zijn schouders en liet hem zoo vallen dat hij Lady Wyvernes hoofd en schouders bedekte. Haar gezicht was tegen zijn rug gedrukt en zijn lichaam voelde haar onrustige ademhaling. Toen stak hij een cigarette aan. Zijn houding was onverschillig. Zijn donker scherpzinnig gezicht was volmaakt kalm. Hij ademde de rook van de cigarette in door zijn keel en liet hem weer regelmatig door zijn neusgaten ontsnappen, onderwijl rustig de muilezels gadeslaand die nader en nader kwamen. In zijn langwerpige oogen was iets dat aan een bijna slaperigen glimlach deed denken.

(Wordt vervolgd.)

Het poortje voor de voorm. St. Agnietenkapel te Amsterdam.

NU de kapel van het St. Agnietenklooster — die in 1631 grootendeels tot „Athenaeum illustre” werd ingericht (de benedenverdieping werd Admiraliteitspakhuis, op de hoofdverdieping kwamen groote en kleine gehoorzaal, terwijl op zolder de bockerij kwam) — volgens besluit van den gemeenteraad der hoofdstad gerestoreerd zal worden en opnieuw, zij 't voor een gedeelte, huisvesting zal bieden aan de Alma Mater, valt de aandacht als van zelf op het rijk bewerkte poortje vóór deze voormalige kloosterkapel, die den laatsten tijd tot den rang van openbare lagere school was gedaald. Het St. Agnietenpoortje wordt het wel genoemd, maar eigenlijk geheel ten onrechte. Want het kreeg eerst zijn tegenwoordige plaats, toen de kloosterzusters reeds een halve eeuw geleden uit het rustige stadshoekje waren verjaagd en de kapel van haar klooster hoofdstadgebouw werd van Amsterdam's Doorluchtige School.

Aanvankelijk stond het in den muur van den in 1528 — ter plaatse ongeveer van het tegenwoordige hotel de l'Europe — aangelegden stadstimmertuin, die van nóg een fraai poortje voorzien was. Toen deze timmertuin omstreeks 1630 verplaatst werd, meende men dat het fraaiste der twee poortjes een waardige toegang tot het Athenaeum zou zijn, bouwde het dus weer op voor de St. Agnietenkapel aan den O. Z. Voorburgwal, en beitelde stoutweg het jaartal 1631 op het vermoedelijk uit het einde der 16de eeuw dagteekenende timmertuinpoortje.

Het andere, ook zeer opvallende poortje van den timmertuin werd toegang tot het Burgerweeshuis aan de St. Luciensteeg. Ook op dit werd het jaar der plaatsing — 1634 — aangebracht. En ook dit poortje is gelukkig behouden gebleven.

L.

Foto C. Steenbergh.

HET POORTJE VOOR DE VOORMALIGE SINT AGNIETEN-KAPEL AAN DEN O. Z. VOORBURGWAL TE AMSTERDAM.